Frits og Lise

Der var engang en mand og en kone, som hed Frits og Lise. En dag sagde Frits til sin kone: "Jeg går nu lidt ud i marken. Sørg for at have noget god mad til mig, når jeg kommer hjem." - "Gå du kun, lille Frits," svarede hun, "du skal nok blive tilfreds med mig." Da spisetiden nærmede sig, tog hun en pølse ned fra skorstenen, lagde den på en pande med smør og satte det over ilden. Pølsen sydede og brasede, og Lise stod og holdt på skaftet af panden, helt hensunken i sine egne tanker. Pludselig faldt det hende ind, at pølsen jo i grunden godt kunne stå og stege videre, mens hun gik ned i kælderen og tappede øl. Hun tog altså en kande og gik ned ad trappen, men lige da hun var begyndt at tappe, blev hun bange for, at hunden deroppe skulle snappe pølsen, og en, to, tre fløj hun op ad trappen. Men det var for sent. Spids havde allerede pølsen i munden og slæbte af sted med den. Lise var ikke sen, hun løb efter hunden, helt ud over marken, men den var hurtigere end hun og sprang af sted med pølsen i munden. "Borte er borte," tænkte Lise og vendte om, og da hun havde løbet sig træt, gik hun ganske langsomt hjem. Imidlertid løb øllet stadig ud af tønden, for Lise havde ikke drejet hanen om, og da kanden var fuld, løb det ud på gulvet, lige til tønden var helt tom. Lise så allerede på trappen, hvad der var sket. "Hvad skal jeg nu gøre, for at Frits ikke skal mærke det," tænkte hun. Da hun havde tænkt frem og tilbage i nogen tid kom hun til at huske på, at der oppe på loftet stod en sæk fint hvedemel, den ville hun tage ned og strø melet over øllet. "Ja, sådan er det," tænkte hun, "spar i tide, så skal ej nød du lide." Derpå gik hun op på loftet, bar sækken ned og kastede den lige over ølkanden, så den væltede, og alt Frits' øl flød ud over gulvet. "Det var ret," tænkte hun, "har du ædt fisken, kan du æde sennepen med." Derpå strøede hun melet over hele gulvet, og da hun var færdig var hun helt glad og stolt over så pænt og rent, der så ud.

Ved middagstid kom Frits hjem. "Nå, hvad har du så til mig, lille kone?" spurgte han. "Ja, jeg ville jo have stegt dig en pølse, Fritsemand," svarede hun, "men medens jeg tappede øl, snappede hunden pølsen, og mens jeg så løb efter den, rendte alt øllet ud, og da jeg ville tørre op med hvedemel, kom jeg til at vælte kanden med dit øl, men du skal ikke være ked af det, kælderen er allerede tør igen." - "Lise, Lise," svarede Frits og rystede på hovedet, "det skulle du ikke have gjort. Først lader du hunden snappe pølsen og alt vores gode øl løbe ud, og så spilder du oven i købet det fine, dyre mel." - "Ja, ja, lille Frits," svarede konen, "det måtte du virkelig have sagt mig. Det kunne jeg da umuligt vide."

"Når jeg har sådan en kone, er det nok bedst, jeg passer bedre på en anden gang," tænkte Frits. Han havde samlet en ganske køn slump penge sammen i sølv, dem vekslede han nu i guld og sagde til Lise: "Kan du se alle de små guldspurve? Dem lægger jeg i en krukke og graver dem ned ude i stalden. Men jeg vil råde dig til at holde fingrene af fadet." - "Jeg skal såmænd ikke røre dem, lille Frits," svarede hun, og derpå gik han. Mens hun nu var alene hjemme, kom der to bissekræmmere, som ville sælge lerfade og krukker. "Jeg har ingen penge," svarede Lise, "men hvis I kan bruge guldspurve, så vil jeg nok have noget." - "Ja, hvorfor ikke, lad os se på dem," svarede de. "Gå så ud i stalden og grav under krybben," sagde Lise, "så finder I det nok, men jeg tør ikke gå med jer." Gavtyvene gik derud, og da de fandt guldet, stak de af og lod krukker og fade i stikken. Lise syntes, at det var synd ikke at bruge alle de nye ting, og da der var mere end nok i køkkenet, slog hun bunden ud på alle krukkerne og hængte dem til pynt på gærdestavene udenfor huset. Da Frits kom hjem og så det, spurgte han: "Hvad har du nu gjort, Lise?" - "Jeg har købt det altsammen for guldspurvene ude i stalden," svarede hun, "men jeg har ikke taget noget af krukken, jeg lod bissekræmmerne selv gå ud og grave det op." - "Herregud, Lise," sagde Frits, hvordan er det dog, du bærer dig ad? Det var jo ikke guldspurve, men det pure guld, alt hvad vi ejede." - "Ja, lille Frits," svarede hun, "men det måtte du virkelig have sagt mig, ellers kunne jeg da ikke vide det."

Lise stod nu og tænkte sig lidt om, så sagde hun: "Hør, Frits, vi skal nok få vores guld igen. Lad os løbe efter tyvene." - "Ja, kom så," svarede Frits, "men lad os tage noget smør og ost med, så vi har noget at leve af på vejen." De begav sig nu af sted, og da Frits var raskest til bens, sakkede Lise agterud. "Det er en ren fordel," tænkte hun, "når vi så skal hjem er det mig, som har forspring." De kom nu til et bjerg, hvor der på begge sider af vejen var dybe hjulspor. "Nej, se bare, hvor de

har revet og flået i den stakkels jord," tænkte Lise, "den bliver såmænd aldrig i sine levedage hel igen." Hun bukkede sig ned for at stryge smørret på hjulsporene, så hjulene kunne gå lettere, og derved faldt der en ost ud af hendes lomme og trillede ned ad bjerget. "Den vej går jeg ikke en gang til," tænkte hun, "det er bedst, en af de andre render ned efter den," og derpå tog hun en anden ost og kastede den ned ad bjerget. Men de kom ikke igen, og hun kastede da en tredie ost derned. "Måske holder de ikke så meget af at gå alene," tænke hun, og da heller ingen af de tre viste sig igen, rullede hun den fjerde ned til dem. "Det er noget løjerligt noget," tænkte hun, "men det kan jo være, at den sidste er faret vild." Til sidst blev hun gal i hovedet og kastede både den femte og den sjette derned, og så havde hun ikke flere. En tid lang blev hun stående og ventede, men da der stadig ikke kom nogen, tænkte hun: "I er gode at sende af sted efter døden, for I bliver så rart længe borte, men tror I, jeg gider stå og vente på jer. Nu går jeg, så kan I komme bagefter, I har yngre ben end jeg." Hun gik videre, og nogen tid efter nåede hun Frits, som stod og ventede på hende, fordi han gerne ville have noget at spise. "Lad mig nu få noget af det, du har med," sagde han, og hun rakte ham et stykke tørt brød. "Hvor er smørret og osten?" spurgte han. "Smørret har jeg såmænd smurt i hjulsporene, lille Frits," svarede hun, "men ostene kommer nok snart. Jeg tabte den ene, og så sendte jeg de andre af sted for at hente den." - "Det skulle du ikke have gjort, Lise," sagde han, "det er dog for galt at smøre smørret på landevejen og rulle ostene ned ad bjerget." - "Ja, det kunne jeg da virkelig ikke vide, Frits," svarede hun, "det måtte du da have sagt mig."

De spiste nu deres tørre brød. "Du har vel låset ordentligt inden du gik hjemmefra, Lise?" spurgte Frits. "Nej, det skulle du virkelig have sagt mig, lille Frits." - "Så er det bedst, du går hjem og gør det. Tag også noget mad med, så venter jeg på dig her." Lise begav sig på hjemvejen, mens hun tænkte: "Ost og brød smager ham vist ikke rigtig. Det er bedre jeg tager nogle tørrede æbler og noget eddike med." Da hun kom hjem låsede hun den øverste halvdør og tog den nederste på skulderen, fordi hun tænkte, at når døren var i sikkerhed måtte huset vel være godt forvaret. Hun gav sig god tid. "Så kan han jo hvile sig så meget desto længere," tænkte hun. Langt om længe nåede hun ham. "Der kan du se, hvad for en klog kone, du har," sagde hun, "nu kan du selv passe på huset." - "Herregud, hvad er det dog for en kone, jeg har," råbte han, "går hun ikke hen og tager døren af huset, så alle og enhver kan rende derind. Nu er det for sent at gå hjem igen, men du skal sandelig få lov til at slæbe den dør selv." - "Det skal jeg nok, lille Frits," svarede hun, "men æblerne og krukken med eddike er alt for tunge. Jeg hænger det på døren, så kan den bære det."

De gik nu ind i skoven og ledte efter tyvene, men fandt dem ikke, og da det blev mørkt, klatrede de op i et træ for at sove der om natten. Et øjeblik efter kom der et par af den slags fyre, som tager med, hvad der ikke vil følge med, og finder, hvad ingen har tabt. De satte sig lige under træet. Frits lod sig forsigtigt glide ned på den anden side og samlede nogle sten, som han ville slå tyvene ihjel med, men han kunne ikke ramme dem. "Nu er det nok snart morgen," råbte de, "blæsten ryster grankogler ned." Lise sad deroppe med døren på skulderen. Den var så tung, og da hun troede det var æblerne som var skyld deri, sagde hun til Frits: "Jeg bliver nødt til at kaste æblerne ned." - "Det må du ikke," svarede han, "så røber du os jo." - "Jamen, jeg kan ikke holde det ud længere," klynkede hun. "Nå så gør det da i pokkers skind og ben." Æblerne trillede nu ned mellem grenene og tyvene dernede sagde: "Fuglene taber nok noget." Døren blev imidlertid ved at være lige tung og Lise sagde lidt efter: "Jeg bliver nødt til at kaste eddiken ned." - "Det må du ikke," svarede han, "så røber du os jo." - "Jamen, jeg kan ikke holde det ud," sagde hun ynkeligt. "Nå, så gør det da for pokker." Da eddiken dryppede ned på tyvene sagde de: "Duggen falder nok allerede." - "Det skulle da vel ikke være døren, der er så tung," tænkte Lise, da det slet ikke hjalp. "Nu kaster jeg døren ned, Frits." - "Det må du virkelig ikke," svarede han, "du røber os jo." - "Jamen jeg kan slet ikke holde det ud," stønnede hun. "Ja så gør det da i djævelens navn." Det gav et ordentligt brag, da døren faldt ned, og tyvene for forfærdet op. "Det er fanden, der kommer efter os," råbte de og løb af sted af alle livsens kræfter og lod alle deres sager ligge. Da Frits og Lise klatrede ned af træet, fandt de alt deres guld og tog det med sig.

Da de kom hjem, sagde Frits: "Nu må du også være flittig og bestille noget, Lise." - "Ja, det skal jeg nok, lille Frits," svarede hun, "nu går jeg ud på marken og mejer korn." Da hun var kommet derud, tænkte hun: "Skal jeg nu spise, før jeg mejer, eller skal jeg sove, før jeg mejer? Det er vist bedst, jeg spiser først." Da hun havde spist, blev hun søvnig, og da hun begyndte at meje, kom hun halvt i søvne til at skære alle sine

klæder itu, forklæde, skørt og særk. Da hun vågnede, lå hun der halvnøgen og kunne slet ikke hitte ud af det. "Er det mig, eller er det ikke mig," sagde hun, "nej, nej, det kan ikke være mig." Imidlertid faldt natten på, og hun løb da hjem, bankede på ruden og råbte: "Halløj, Frits, jeg ville gerne vide, om Lise er hjemme." - "Hun ligger derinde og sover," svarede han. "Nå, så er jeg allerede kommet hjem," tænkte hun og løb videre.

Lidt efter mødte hun nogle fyre, som var ude for at se at finde noget at stjæle. "Skal jeg hjælpe jer?" spurgte hun, og da tyvene tænkte, at hun måtte være kendt der, sagde de ja. Lise gik nu hen og stillede sig op udenfor et hus og råbte: "Halløj, hvad har I. Vi vil gerne stjæle." - "Det går aldrig godt," tænkte tyvene, og ønskede bare, de var af med hende igen. "Kan du gå ud og hente os nogle af de roer, der står henne på præstens mark," spurgte en af dem. Lise gik derud og bukkede sig ned og begyndte at hale roerne op, men hun var så doven, at hun ikke gad rette ryggen. I det samme kom en mand gående forbi. Han blev stående og så på hende og troede, det var fanden selv, som rodede omkring i roerne. Han løb nu af alle kræfter hen til præstegården og råbte: "Hr. pastor, hr. pastor, djævelen roder omkring ude i jeres roer." - "Gud forbarme sig," sagde præsten, "og jeg halter så jeg kan ikke engang gå ud og mane ham bort." - "Så skal jeg tage eder på ryggen," sagde manden og travede af sted med ham. Da de kom ud på marken rejste Lise sig netop. "Det er djævelen, det er djævelen," råbte præsten, og så løb de begge to, og af lutter angst løb præsten meget hurtigere på sit halte ben end manden på sine to raske.

* * *